

3. Пустовіт Г. П. Позашкільна освіта і виховання в контексті трансформаційних процесів у суспільстві / Г. П. Пустовіт // Позашкільна освіта та виховання. – 2006. – №1. – С. 8-10.

4. Русова С. Націоналізація школи / С. Русова // Вибрані педагогічні твори // Початкова школа. – 1995. – №1 – С. 28–30.

УДК 373.3.011.3-052:159.923.5

ШПОНТАК К. В., ГОРВАТ М. В.
Мукачівський державний університет

СУТНІСТЬ САМООЦІНКИ В ОСОБИСТІСНОМУ РОЗВИТКУ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Формування самооцінки в умовах навчальної діяльності потребує знання сутності самооцінки, її структури та функцій в особистісному розвитку.

Проблема пізнання людиною своїх внутрішніх можливостей, природи, сутності самооцінки, потребує усе більшої уваги представників різних наук, про що свідчать дослідження у філософії, психології, педагогіці. Автори справедливо зазначають, що, намагаючись оцінити себе, людина прагне зрозуміти, як оцінюють її оточуючі. Аналіз самооцінки через сутність «Я» відображений у роботах І. Беха, Л. Виготського, С. Ілляш, І. Кона, О. Леонтєва, Г. Ліпкіної, С. Максименка, О. Онопрієнко, В. Століна, Г. Цукерман, І. Чеснокової, І. Шапошнікової та ін.

Учені в своїх роботах розглядають самооцінку як внутрішнє ядро особистості, як її свідомий початок, як згущення індивідуальної самосвідомості, як систему уявлень людини про себе [2].

Становленню самооцінки у різних видах діяльності присвячені дослідження зарубіжних педагогів і психологів Р. Бернса, А. Маслоу, К. Роджерса, З. Фрейда, Е. Фромм. Специфіка трактування особистості у зарубіжній психології і педагогіці, як правило, полягає в тому, що вона прямо проектується на розуміння сутності самооцінки: вона або, як і особистість, визнається конфліктною, або розглядається як протиставлення справжнього і демонструвального уявлення про себе.

Самооцінка як особистісне утворення посідає чільне місце у загальному контексті формування особистості, її можливостей, здібностей, спрямованості, активності, суспільної значущості [3]

Питання самооцінки розглядаються у роботах Б. Ананьєва, Л. Божович, А. Захарової, І. Кона, Г. Ліпкіної, К. Роджерса та ін. Аналіз наукових праць показує, що зміст поняття «самооцінка» у розумінні авторів багато в чому збігається. У працях науковців самооцінка представлена як особистісне утворення, яке бере участь у регуляції поведінки і діяльності; як характеристика особистості, її центральний компонент, що формується за активної участі самої особистості і яка відображає своєрідність її внутрішнього світу.

У роботах К. Балютіної самооцінка пов'язується з рівнем вимогливості до себе і включається у структуру потреб людини [1, с. 25].

Поняття самооцінки К. Леонович розглядає як цінність, якою індивід наділяє себе в цілому й окремі сторони своєї особистості. Основу самооцінки складає система особистісних утворень індивіда, прийнятих ним як система цінностей. У роботах І. Ковалишина йдеться про самооцінку, як про «саморегуляції, що визначають напрям і рівень активності людини, її відношення до світу, інших людей, самого себе» [4, с. 48].

Існує декілька трактувань самооцінки: самооцінка – показник ступеня задоволеності собою; самооцінка – відношення успіху до вимог особистості; самооцінка – фіксація результату пізнання себе [5, с. 150].

Отже, самооцінка – це психічна система, що функціонує на різних рівнях. Людина виступає для самої себе як особливий об'єкт пізнання. Пізнання себе включене в ще більш широкий процес пізнання зовнішнього світу і здійснюється в безупинній взаємодії людини зі світом. Як складне психологічне явище самооцінка не може бути ізольованою від усіх інших проявів психічного життя людини: вона пов'язана з її мисленням, пам'яттю тощо.

Здійснений теоретичний аналіз наявних у літературі даних дає підстави стверджувати, що самооцінка є складним структурним утворенням, що виступає в різних формах і видах. Будучи включеною в усі види діяльності людини, самооцінка є невід'ємною рисою особистості і самосвідомості.

Література

1. Балютіна К. Засоби формування у школярів самооцінних суджень / К. Балютіна // Початкова школа. – 2004. – №7. – С. 25–26.
2. Демиденко В. К. Самореалізація : сутність, становлення, розвиток / В. К. Демиденко // Педагогіка і психологія. – 2004. – №2. – С. 31–36.
3. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос [та ін.] ; [за ред. І. А. Зязюна]. – 2-ге вид. допов. і переробл. – К. : Вища школа, 2004. – 422 с.
4. Ковалишин І. В. Самооцінка школярів молодшого шкільного віку (порівняльна характеристика) / І. В. Ковалишин // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – Х. : [б. в.], 2011. – №959. Серія «Психологія». – С. 47–51 : іл. – Бібліогр.: с. 51.
5. Мудрик А. В. Личность школьника и ее воспитание в коллективе / А. В. Мудрик. – М., 1983. – 96 с.

УДК 37.04

ЩЕРБЕЙ У. В.

Абранська ЗОШ І-ІІ ст.

Воловецької районної ради Закарпатської області

ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМНИХ ЗНАТЬ УЧНІВ

Однією з найважливіших проблем сучасної освіти, на наш погляд, є помітне зниження зацікавленості учнів до навчання. Оновлення змісту освіти вимагає розв'язання складної проблеми, як перетворити гігантський масив знань в індивідуальне надбання та знаряддя кожної особистості. Адже світ «інформаційного вибуху», який формує нові взаємовідносини між дитиною і знаннями, стає все складнішим, тому молодь потребує вміння розв'язувати

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>